

DEĞERLER EĞİTİMİ ARKADAŞLIK KONULU VELİ BROŞÜRÜ

HAYAT ANAOKULU
REHBERLİK SERVİSİ

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ

Yaşamın ilk altı yılını kapsayan okul öncesi dönem; çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişiminin hızla geliştiği, karakter ve kişilik yapısının şekillenmeye başladığı ve temel alışkanlıkların çocuğa kazandırıldığı bir dönemdir.

Bu dönemde arkadaşlık ilişkileri çocuklara birçok beceri kazandırır, sonraki yaşantıları ve ikili ilişkileri için temel oluşturur. Bu yüzden sağlıklı bir çocuk yetiştirmenin temellerinden biri çocukların arkadaşlık ilişkilerini geliştirebileceği uygun koşulların sağlanmasıdır.

Okul öncesi eğitimle birlikte çocuklar akranlarıyla daha çok vakit geçirmeye başlar ve sosyal uyumu sağlamak için farklı tutumlar ve yaklaşımlar geliştirirler.

Örneğin; evde sınır koymakta zorlanılan, istedikleri yapılmayınca ağlama tepkisi geliştiren ya da olumsuz tepkiler veren bir çocuk, arkadaşlarıyla oyunda çok daha uyumlu ve uzlaşmaya açık bir kişilik yapısı geliştirebilir. Diğer yandan; evde büyüklerin fazla korumacı tutumuyla pasifleşen, cesaretini yitiren bir çocuk oyun alanında öğretmeninin de desteklemesiyle zamanla son derece atılgan ve katılımcı olabilir. Çocuklar okul öncesi dönemde akranlarıyla kurdukları iletişim biçimleri üzerinden kendileri hakkında geri bildirim alır ve sosyal rollerine, konumlarına, cinsel kimliklerine uygun davranışlar gösterirler. Böylece sosyal beceri ve empati becerileri gelişir, iş birliği ve rekabet içeren etkinliklere katılmayı ve nasıl davranacaklarını öğrenirler. Kazandıkları bu beceriler, onların diğer insanlarla uyum içinde yaşamalarını sağlar

Çocuklar için arkadaşlık ilişkileri çoğunlukla yaş ve cinsiyete göre farklılık gösterir. Örneğin; 2-3 yaş arasındaki çocuklar için cinsel kimlik, arkadaş tercihi adına önem teşkil etmezken, 3-4 yaş arasındaki çocuklar daha çok hemcinsleri ile oyun kurmaya başlarlar. 5-6 yaşlarda ise çocukların karşı cinsle ilgilerinin artmaya başladığı ve oyunlarını birlikte kurdukları görülür. 4 yaşa kadar genellikle akran ilişkilerinde "itme, vurma, ısırma, kötü söz söyleme" gibi davranışlar gözlemlenir. Bu olumsuz davranışları gözlemleyen ebeveynler çocuklarının zarar görmesinden korkar ve endişelenir. Ancak çocuklar arasında yaşanan bu durumlar normal olarak kabul edilir. Çünkü 3-4 yaş arasındaki çocuklar benmerkezci bir yapıya sahiptir ve sosyal becerileri daha tam olarak gelişmemiş olduğundan dolayı kendilerini nasıl ifade edeceklerini bilemezler. Çocuklar, kendilerini ifade etmeyi ve diğerlerinin duygu ve düşüncelerini doğru algılamayı akranlarıyla olan ilişkilerinde öğrenirler.

Okul öncesi dönem akran ilişkilerinde arkadaşlığın temel amaçları; çocukların arkadaş olmanın anlamını anlamaları, çocukların iyi bir arkadaş olmanın özelliklerini tanımaları ve daha iyi iletişim kurma becerilerini kazanmalarınıdır. Bu amaç doğrultusunda yetişen çocukların, birbirlerini oldukları gibi kabul ettikleri, eşyalarını paylaştıkları, birbirlerini dinledikleri, birbirleriyle vakit geçirmekten hoşlandıkları, zor anlarında birbirlerine destek oldukları, pozitif, sevecen, yardımsever, çözüm odaklı oldukları ve empati duygularının geliştiği gözlemlenmiştir.

Arkadaşlık ilişkileri nasıl geliştirilebilir?

- Çocuğun içinde yer alabileceği sosyal bir ortam kurulmalı. (akranların eve davet edilmesi, çocuğun akranlarının olduğu ortamlara götürülmesi)
- Anne-babalar kendi arkadaş ilişkileri ile çocuklarına model olmalıdır. Çocuklara filmler, kitaplar, oyunlar yoluyla doğru modeller sunulmalıdır.
- Çocuğun arkadaş ilişkileri sırasında gösterdiği paylaşma, işbirliği yapma, sırasını bekleme gibi olumlu davranışları önce çocuğa tanımlanmalı ve davranışı desteklenmelidir. Örneğin; "Arkadaşınla oynarken sıranı bekle. Seni kutluyorum."
- Aile içi ilişkilerinde problemler yaşanan çocuklarda, huzurlu bir ortamın olmayışı da akran ilişkilerini olumsuz etkileyecektir. Çocuğun kendini ifade etmedi için fırsat verilmelidir.